

23 007

Verzelfstandiging van de Rijksdienst van het Kadaster en de Openbare Registers (Organisatiewet Kadaster)

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 22 november 1993

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van het voorlopig verslag.

1. Algemeen

Ik stel met genoegen vast dat de Kamer in het algemeen positief staat tegenover de met dit wetsvoorstel beoogde verzelfstandiging van het Kadaster. Verheugd heb ik kennisgenomen van de mededeling van de leden van de PvdA-fractie het wetsvoorstel met voortvarendheid te willen behandelen opdat het spoedig het Staatsblad zal bereiken.

2. De rechtsvorm

De leden van de CDA-fractie meenden, hoewel zij zich niet substantieel wilden verzetten tegen de voor het verzelfstandigde Kadaster gekozen publiekrechtelijke rechtsvorm, dat ook voor een privaatrechtelijke rechtsvorm gekozen had kunnen worden. Zij vroegen welke specifieke voor- en nadelen tot de hier gemaakte keuze hadden geleid.

Voor de keuze voor de rechtsvorm zijn de aard en taak van de te verzelfstandigen organisatie, in casu het Kadaster, bepalend.

Het Kadaster heeft een sterk publieke functie: het bevorderen van de rechtszekerheid bij het rechtsverkeer inzake registergoederen in Nederland en het bevorderen van een optimale informatievoorziening daarover tegen zo laag mogelijke kosten. Het Kadaster bevindt zich bij de uitoefening van deze functie in een monopoliepositie. In verband met het publieke belang van de uitoefening van de wettelijke taken van het Kadaster moeten voldoende waarborgen zijn ingebouwd voor een adequate taakuitoefening. De verantwoordelijke bewindspersoon dient om die reden instrumenten te behouden om op strategische punten de besluitvorming te bepalen. Voorts is in casu de positie van de gebruikers, alsmede de rechtspositie van belanghebbenden en van het personeel van belang. Bescherming daarvan via het bestuursrecht resp. het ambtenarenrecht biedt ter zake de nodige waarborgen.

Genoemde kenmerken van het Kadaster hebben er toe geleid dat een publiekrechtelijke rechtsvorm voor de verzelfstandiging het meest aangevozen is. Dit volgt ook uit de aanbevelingen voor decentralisatie zoals

geformuleerd in de nota «Functioneel bestuur. Waarom en hoe?» (Kamerstukken II 1990/91, 21 042, nr. 4). Ook de Raad voor vastgoed-informatie (Ravi) is blijkens zijn advies van oordeel dat deze rechtsvorm de voorkeur verdient.

Als privaatrechtelijke rechtsvorm zou in verband met het ontbreken van winsttoegmerk alleen een stichting in aanmerking komen. Echter, belangrijk nadeel daarvan is dat het Kadaster dan op grotere afstand van de minister zou komen te staan dan wenselijk is. De ministeriële verantwoordelijkheid en daarmee de politieke controle met betrekking tot de kwaliteit en continuïteit van de vervulling van de wettelijke taken, de daarvoor in rekening gebrachte tarieven en de continuïteit van het Kadaster zou daarmee worden verkleind. Overigens zijn er geen aanwijzingen dat het Kadaster in een privaatrechtelijke rechtsvorm slagvaardiger en doelmatiger zou opereren dan van het Kadaster in de beoogde rechtsvorm wordt verwacht. Met het oog daarop voorziet het wetsvoorstel in een publiekrechtelijke rechtsvorm die geheel is toegesneden op de aard en taak van het Kadaster. Soortgelijke constructies zijn gevolgd bij de verzelfstandiging van de luchtverkeersbeveiligingsorganisatie (Wet Luchtverkeer, Stb. 1992, 368), de Rijksdienst voor het wegverkeer (Kamerstukken II 1992/93, 22 961) en de Informatiseringsbank (Kamerstukken I 1993/94, 23 073).

Ik zou tot slot nog willen opmerken dat met de keuze voor een publiekrechtelijke rechtsvorm niet is uitgesloten dat voor de uitoefening van nevenactiviteiten, afhankelijk van de aard daarvan, een afzonderlijke privaatrechtelijke rechtspersoon door het Kadaster wordt (mede) opgericht. Het wetsvoorstel biedt daarvoor uitdrukkelijk de mogelijkheid (artikel 13).

3. De taken van het Kadaster

De leden van de PvdA-fractie hebben gevraagd hoever de regering is gevorderd met het voornemen het vervaardigen, houden en bijwerken van de grootschalige basiskaart van Nederland (GBKN) te lichten uit het takenpakket van het Kadaster. In dit verband vroegen zij hoever het wetsvoorstel gevorderd is dat de Kadasterwet op dit punt moet wijzigen.

Het Kadaster en enkele andere partijen hebben inmiddels besloten gezamenlijk de vervaardiging en bijhouding van de GBKN ter hand te nemen. Daartoe is in november 1992 het Samenwerkingsverband GBKN tot stand gekomen. Dit stimuleert de totstandkoming van provinciale samenwerkingsverbanden, die de GBKN-vervaardiging in hun regio daadwerkelijk ter hand nemen. In vele provincies is inmiddels sprake van enigerlei samenwerkingsverband.

De voorgestelde schrapping van de taak van het Kadaster ter zake van het vervaardigen, houden en bijwerken van de GBKN staat in verband met het feit dat is geconstateerd dat deze taak niet behoort tot de kerntaken van het Kadaster. De GBKN is namelijk voor het Kadaster een bedrijfsmiddel voor het efficiënter verrichten van de wettelijke taken op het gebied van de vervaardiging en bijhouding van de kadastrale kaarten, alsmede op het gebied van de landinrichting.

In het onderhavige wetsvoorstel wordt in onderdeel c van artikel 33 in de tweede zin een wijziging voorgesteld van artikel 3, eerste lid, van de Kadasterwet. Bij vergelijking van de huidige tekst van voornoemd artikellid met de voorgestelde tekst van artikel 3, eerste lid, blijkt dat het huidige onderdeel c zal komen te vervallen, indien dit wetsvoorstel tot wet wordt verheven. Voornoemd onderdeel c betreft de vermelding van de taak van het Kadaster ter zake van onder meer het vervaardigen, houden en bijwerken van de GBKN. In verband met de voornoemde wijziging is tevens voorgesteld een aantal daarmee in verband staande bepalingen te laten vervallen dan wel aan te passen. Het gaat daarbij

onder meer om de artikelen 49, eerste en derde lid, 50, 51 en 82 van de Kadasterwet.

De leden van de PvdA-fractie zouden voorts graag vernemen of de Raad voor vastgoedinformatie blijft bestaan, en zo ja, met welke taken.

Zoals in het kabinetsstandpunt over de Structuurschets vastgoedinformatie (Kamerstukken II 1993/94, 22 800 XI, nr. 66) is aangekondigd, heb ik voorgesteld de Raad voor vastgoedinformatie (Ravi) als vast adviesorgaan van de regering op te heffen. De daartoe noodzakelijke wijziging van de Kadasterwet (het schrappen van artikel 5 van die wet) is destijds bij nota van wijziging in het onderhavige wetsvoorstel opgenomen (zie nr. 7, tweede nota van wijziging). Daarbij is de mogelijkheid opengelaten om de desbetreffende bepaling op een later tijdstip in werking te laten treden dan de overige bepalingen van het wetsvoorstel. De overlegfunctie van de Ravi zal worden overgenomen door een nieuw overlegplatform, dat binnenkort door de daarin deelnemende organisaties zal worden opgericht. In het kader van dat platform willen de eraan deelnemende partijen gezamenlijk tot afspraken komen over de afstemming van de informatievoorziening inzake vastgoed. Over deze nieuwe overlegstructuur is inmiddels in een mondeling overleg met de vaste Commissie voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening van de Tweede Kamer van gedachten gewisseld (Kamerstukken II 1993/94, 23 400, hoofdstuk XI, nr. 6). Inmiddels zijn de voorbereidingen voor het overlegplatform zover gevorderd, dat het naar verwachting nog dit jaar kan worden opgericht. Ik zie dan ook geen aanleiding om het opheffen van de Ravi als vast adviesorgaan op een later tijdstip te doen plaatsvinden dan de inwerkingtreding van de overige bepalingen van dit wetsvoorstel.

De leden van de fractie van D66 vroegen in hoeverre het toekomstige Kadaster onderdelen van zijn wettelijke taak zal uitbesteden aan bedrijven die dat eventueel goedkoper kunnen doen.

Het Kadaster zal de taken, die het op grond van de Kadasterwet of enigerlei andere wet moet uitvoeren, op zodanige wijze uitvoeren dat het de verantwoordelijkheid kan blijven dragen voor de goede taakuitoefening. De mate waarin en de wijze waarop te dezer zake ondersteunende werkzaamheden door derden – in opdracht van en onder verantwoordelijkheid van het Kadaster – uitgevoerd zouden kunnen worden, zal van een aantal factoren afhangen. Deze betreffen zowel de kwalitatieve als de kwantitatieve capaciteit van die derden om het werk binnen de daarvoor bestaande normen en regels uit te kunnen voeren. Het Kadaster zal zijn organisatie zodanig inrichten, dat de taakuitoefening geschiedt met inachtneming van de voorwaarden voor kostendekkend en bedrijfsmatig werken.

De leden van de D66-fractie vroegen voorts in hoeverre de bewindspersoon, indien dit in de toekomst eventueel wenselijk wordt geacht, kerntaken kan toevoegen aan de reeds bestaande kerntaken van het Kadaster. Zij noemden in dit verband milieuaspecten, Europese regelgeving en begeleiding van nieuwe gemeente-indelingen.

De kerntaken van het Kadaster zijn omschreven in artikel 3, eerste lid, van de Kadasterwet. Het voorgestelde tweede lid van dat artikel biedt de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur aan het Kadaster andere taken op te dragen. Deze moeten wel verband houden met de kerntaken, genoemd in het eerste lid. Het is dus niet zo dat de minister nieuwe taken aan het Kadaster kan opdragen. Bij algemene maatregel van bestuur kan wel aan de minister de bevoegdheid worden gegeven om nadere regels te stellen inzake de uitoefening van de bij die maatregel opgedragen taken.

4. Verantwoordelijkheid voor de vaststelling van de tarieven

De leden van de CDA-fractie vroegen of het noodzakelijk is om (geringe) periodieke aanpassingen van het tariefstelsel, aan bijvoorbeeld de inflatie, te verrichten via het betrekkelijk zware instrument van de algemene maatregel van bestuur.

Er is voor gekozen om ook na de verzelfstandiging de tarieven van het kadastraal recht bij algemene maatregel van bestuur vast te blijven stellen. De voorgestelde wijziging van artikel 108 van de Kadasterwet biedt echter wel de mogelijkheid dat bij genoemde maatregel aan de minister de bevoegdheid wordt gegeven om de tarieven binnen daarbij aangegeven grenzen aan te passen aan loon- en prijsontwikkelingen. Daardoor is het mogelijk de tarieven tijdig aan dergelijke ontwikkelingen aan te passen. Daarnaast is het de bedoeling dat het Kadaster conjuncturele schommelingen in de inkomsten uit de tarieven zelf opvangt binnen de eigen bedrijfsvoering, zodat dit niet noodzakelijkerwijs tot tariefwijzigingen hoeft te leiden.

De leden van de CDA-fractie hadden verder vragen met betrekking tot diverse aspecten van het begrip «kostendekkendheid».

Kostendekkendheid houdt voor het Kadaster in dat de integrale bedrijfseconomische kosten verbonden aan de uitvoering van de bij of krachtens de wet aan het Kadaster opgedragen taken uit de opbrengsten van deze taken worden gedekt. De bedrijfseconomische kosten zijn de kosten die noodzakelijkerwijs zijn verbonden aan een efficiënt opererend Kadaster, inclusief het op peil houden van het eigen vermogen. De integrale bedrijfseconomische kosten omvatten mede de «overheadkosten».

De definitie van kostendekkendheid is gebaseerd op de kosten en opbrengsten. Het aanpassen van tarieven op basis van kostendekkendheid gebeurt één keer per drie jaar. Daarbij wordt rekening gehouden met de feitelijke vermogenspositie op dat moment, de ontwikkeling van de kostprijzen gegeven de produktiviteitsontwikkeling en de verwachte omzet in de komende vijf jaren.

Het Kadaster zal het geheel van de wettelijke taken (vastgoedregistratie en -informatie, ondersteuning bij de landinrichting en Rijksdriehoeksmeting) kostendekkend uitvoeren, waarbij de drie genoemde strategische eenheden elk in beginsel eveneens kostendekkend zullen zijn.

Aangezien er geen «kruissubsidiëring» dient plaats te vinden, dat wil zeggen dat de nevenactiviteiten niet mogen worden gesubsidieerd vanuit de drie strategische eenheden, zal het Kadaster de nevenactiviteiten moeten verrichten tegen tenminste kostendekkende tarieven. De opbrengsten uit deze activiteiten zullen allereerst worden benut voor de bestrijding van de met deze activiteiten gemoeide kosten. Eventuele overschotten zullen in beginsel worden gereserveerd om als buffer te dienen voor eventuele tegenvallers op nevenwerkzaamheden. Voor het overige zullen deze overschotten ten gunste van het eigen vermogen worden geboekt.

Teneinde de bedoelde kostendekkendheid te kunnen vaststellen is het Bedrijfseconomisch-Informatie-Systeem (BIS) van het Kadaster zo ingericht dat de kosten aan elk van de strategische eenheden en aan de nevenactiviteiten kunnen worden toegerekend.

In het jaar 1992 waren de opbrengsten, voortvloeiende uit de wettelijke taken van het Kadaster, groter dan de integrale bedrijfseconomische kosten. Ook voor het jaar 1993 wordt een overschot van de opbrengsten boven de kosten verwacht.

Deze positieve ontwikkelingen zijn een gevolg van de tariefsverhoging per 1 januari 1992, bedoeld om de financiële positie van het Kadaster te

saneren, en van gunstige marktomstandigheden. Zij dragen ertoe bij dat het negatief eigen vermogen van het Kadaster eerder kan worden omgezet in het gewenste positief eigen vermogen.

Overigens blijkt de omvang van het overschot van de opbrengsten boven de kosten niet direct uit de comptabele begroting of verantwoording van het Ministerie van VROM. Deze zijn gebaseerd op ontvangsten en uitgaven, terwijl de bedrijfseconomische kostendekkendheid is gebaseerd op opbrengsten en kosten (baten-lasten-stelsel).

Voorts stelden de CDA-fractieleden vragen over de methode waarop de eventuele herziening van de tarieven wordt gebaseerd.

De omvang van de bijstelling van de tarieven zal worden bepaald aan de hand van drie factoren. De eerste factor is de feitelijke vermogenspositie van het Kadaster na de genoemde periode van drie jaar. De tweede factor wordt gevormd door de verwachtingen en plannen voor de komende vijf jaren en de op basis daarvan geraamde kosten en opbrengsten zoals vastgelegd in het jaarlijks vast te stellen meerjarenbeleidsplan. De derde factor is de ontwikkeling van de kostprijzen gegeven de verwachte produktiviteitsontwikkeling, die mede bepaald wordt door de voortschrijdende technologische ontwikkeling.

Genoemde leden vroegen voorts om welke bedragen het gaat bij de omvang van de benodigde financiële buffer in de vorm van een eigen vermogen, resp. een werkkapitaal en/of een lenings- of garantiefaciliteit, en op welke wijze de financiering hiervan plaatsvindt.

Het eigen vermogen van het Kadaster zal uit een tweetal componenten bestaan: een structurele component en een conjuncturele component. De structurele component is afgeleid uit de bedrijfseconomische balansverhoudingen, geschoond voor incidentele posten, die voor het Kadaster is bepaald op een derde van het balanstotaal en volgens de huidige gegevens uit komt op ongeveer 75 miljoen gulden. De conjuncturele component dient voor het opvangen van de financiële gevolgen van conjuncturele schommelingen in de vastgoedmarkt en beweegt zich tussen nihil en 40 miljoen gulden. De omvang van het structurele eigen vermogen is zodanig bepaald dat voldoende werkkapitaal resulteert en geen aanvullende lenings- en/of garantiefaciliteiten noodzakelijk zijn, teneinde een zelfstandig financieel beleid te kunnen voeren.

Op basis van de prognoses opgesteld in het voorjaar van 1993 zal het eigen vermogen van het Kadaster ultimo 1994 27 miljoen gulden negatief bedragen. De recente ontwikkelingen in 1993 zijn van dien aard, dat uiteindelijk ultimo 1994 een hoger eigen vermogen mag worden verwacht dan het bedrag genoemd in de prognoses van begin 1993.

In 1992 is een extra tariefsverhoging doorgevoerd teneinde de financiële positie van het Kadaster te saneren en over een periode van vijf jaren zoveel eigen vermogen te genereren dat het Kadaster na de verzelfstandiging over een zodanige financiële positie zal beschikken, dat een zelfstandig financieel beleid mogelijk zal zijn. Op dit moment ontwikkelt het eigen vermogen zich in positieve zin.

De leden van de D66-fractie vroegen wat er gaat gebeuren met de winst c.q. de overschotten die het Kadaster na verzelfstandiging zal realiseren.

Door het Kadaster gerealiseerde overschotten zullen in eerste instantie worden toegevoegd aan het eigen vermogen. Zodra het eigen vermogen, dat wil zeggen de som van de structurele en conjuncturele componenten, het beoogde niveau overstijgt, zal een verlaging van de tarieven worden doorgevoerd.

Voorts vroegen genoemde leden of de gerealiseerde overschotten bij de Dienst blijven of dat dit bedrag eventueel kan terugvloeien naar het Ministerie.

De gerealiseerde overschotten zullen worden aangewend voor het

bereiken van het beoogde niveau van het eigen vermogen. In geval de gerealiseerde overschotten leiden tot een eigen vermogen dat uitstijgt boven het beoogde niveau, zal het meerdere langs de weg van tariefsverlagingen aan de afnemers van het Kadaster ten goede komen.

Verder vroegen de D66-fractieleden in hoeverre het aan het Kadaster in de toekomst is toegestaan om reserves op te bouwen voor toekomstige verliezen.

Het eigen vermogen van het Kadaster, bestaande uit een conjuncturele en een structurele component, heeft als functies het gedeeltelijk financieren van de vaste activa en het vormen van een buffer teneinde eventuele tegenvallers op te vangen.

De beoogde omvang van het niveau van de componenten van het eigen vermogen is een derde van het balanstotaal (volgens de huidige gegevens \pm 75 miljoen gulden) voor de structurele component, en een bandbreedte van nihil tot 40 miljoen gulden voor de conjuncturele component. Reserveringen voor eventuele toekomstige verliezen dienen naar mijn oordeel niet plaats te vinden boven het beoogde niveau van het eigen vermogen.

Voor wat betreft het aanwenden voor reserves van eventuele overschotten die zijn ontstaan bij het uitvoeren van nevenactiviteiten, verwijs ik naar hetgeen ik hierover in het kader van de kostendekkendheid heb vermeld.

De leden van de VVD-fractie vroegen of het Kadaster na de verzelfstandiging omzetbelasting verschuldigd zal zijn over de door het Kadaster aan het publiek in rekening te brengen tarieven.

De activiteiten die het Kadaster verricht ter uitvoering van de bij of krachtens de wet opgedragen taken, zijn niet onderworpen aan omzetbelasting. Reden daarvan is dat het Kadaster in dit verband niet handelt als ondernemer in de zin van artikel 7 van de Wet op de omzetbelasting 1968.

Wanneer het Kadaster werkzaamheden uitvoert die niet strekken ter uitvoering van de wettelijke taken, zal telkens moeten worden vastgesteld of daarbij sprake is van handelingen die onderworpen zijn aan de heffing van omzetbelasting.

Voorts wezen de VVD-fractieleden op de aanmerkelijke stijging van de kadastrale tarieven voor de inschrijving van transportakten en hypotheekakten van de laatste tien jaren. Zij vroegen of er bij een streven naar verlaging van de transportkosten niet in de eerste plaats een verlaging van de kadastrale tarieven moet worden nagestreefd.

De stijging van de kadastrale tarieven in de afgelopen tien jaren is te verklaren vanuit het vereiste van kostendekkendheid. Ter uitvoering van een in 1982 in de ministerraad genomen besluit, is bij het Kadaster gefaseerd het beginsel van kostendekkendheid ingevoerd, met als sluitstuk volledige bedrijfseconomische kostendekkendheid in 1988, en vastgelegd in artikel 108 van de Kadasterwet.

Per 1 januari 1992 is daarbij een noodzakelijke tariefsverhoging ingevoerd bestaande uit 2,9% nominale ontwikkeling in 1991 en een 7% reële tariefstijging. Deze was nodig voor voortzetting van bestaand beleid en ter dekking van maatregelen in het kader van het, in september 1991 door mij vastgestelde, Kadaster Ondernemingsplan. De maatregelen in dit plan hebben tot doel het verschaffen van een gezonde financiële positie van het Kadaster op het moment van verzelfstandiging, beoogd per 1 mei 1994. Zoals in de memorie van toelichting op de begroting 1993 is vermeld (Kamerstukken 11 1992/93, 22 800, hoofdstuk XI, nr. 2) wordt tevens de achterstand in de kostendekking, ontstaan doordat in 1992 de loon- en prijsbijstelling niet volledig in de tarieven is doorberekend, vanaf 1993 gefaseerd in de tarieven verwerkt. Deze doorberekeningen zijn noodzakelijk om de kostendekkendheid van het Kadaster te

handhaven, waarbij tevens uitvoering wordt gegeven aan de opbouw van een eigen vermogen. Overigens ben ik voornemens om het tarief in 1994 voor inschrijving van hypotheke met een hoofdsom groter dan 100 000 gulden niet te verhogen.

De VVD-fractieleden vroegen verder in hoeverre het tarief voor de inschrijving van hypotheke voldoet aan het voorschrift van artikel 108, tweede lid (nieuw), van de Kadasterwet.

Volgens de memorie van toelichting bij het onderhavige wetsvoorstel dienen de afzonderlijke strategische eenheden van het Kadaster in principe kostendekkend te zijn. Het Kadaster is niet een op winst gerichte onderneming. Ingevolge artikel 108, tweede lid, mogen de tarieven niet hoger zijn dan benodigd ter dekking van de ten laste van de Dienst komende kosten van het verrichten van de in artikel 108, eerste lid, bedoelde werkzaamheden. Dit betekent: kostendekkendheid inclusief het behoud van verantwoorde vermogensverhoudingen. Met dit laatste wordt bedoeld op de handhaving van de structurele en conjuncturele componenten in de tariefopbouw bezien over een periode van drie jaren. Voor de omvang van deze componenten verwijs ik naar hetgeen ik hierboven ter zake heb opgemerkt.

De leden van de VVD-fractie vroegen voorts op welke wijze en in welk tijdschema afschaffing dan wel vermindering van de overdrachtsbelasting zou plaatsvinden. Dat een en ander zou worden overwogen, hadden zij uit persberichten vernomen.

De Commissie-De Kam heeft de mogelijkheden bezien voor verruiming van belastingmiddelen voor gemeenten. In dat kader heeft de Commissie aanbevelingen geformuleerd, waaronder het overhevelen van de overdrachtsbelasting van het Rijk naar de gemeenten. Het kabinet zal op korte termijn een standpunt bepalen over genoemd rapport, waarin onder meer aandacht zal worden besteed aan de overdrachtsbelasting.

5. Financieel beheer en verslaglegging

De leden van de CDA-fractie hadden gevraagd op welke wijze het meerjarenbeleidsplan door de minister wordt getoetst.

Vanzelfsprekend zal de minister bij de toetsing van het meerjarenbeleidsplan rekening houden met de bestuurlijke context waarbinnen het plan tot stand is gekomen. Immers, het meerjarenbeleidsplan wordt reeds door de raad van toezicht beoordeeld ten behoeve van de vaststelling, en het plan is voorwerp van overleg tussen het bestuur en de gebruikersraad.

De toetsing door de minister zal in beginsel beperkt kunnen zijn. Daarbij zal in het bijzonder acht geslagen worden op twee zaken: ten eerste of de continuïteit van de Kadasterorganisatie bij de uitvoering van het meerjarenbeleidsplan gewaarborgd zal zijn, en voorts of de kwaliteit van de dienstverlening ter zake van de wettelijke taken gegarandeerd blijft.

6. Personeel

De leden van CDA-fractie vroegen naar de financiële gevolgen, waaronder eventuele wachtgeldverplichtingen voor het Rijk, van de effectivering van het besluit tot verdere reductie van de personeelsformatie met circa 550 fte's.

De reductie van de personeelsformatie gaat in verband met het Kadaster Ondernemingsplan (KOP) ook na de verzelfstandiging door. Zowel voor als na de verzelfstandiging kunnen wachtgeldverplichtingen ontstaan. Het Kadaster draagt in het kader van de kostendekkendheid zijn eigen kosten. In de huidige situatie is in het KOP een voorziening

voor wachtgelden opgenomen en betaalt het Kadaster voor de aangegane wachtgeldverplichtingen. In de verzelfstandigde situatie geldt hetzelfde. Na de verzelfstandiging worden op de eigen begroting van het Kadaster hiervoor gelden gereserveerd.

Het verzelfstandigde Kadaster ontvangt dus geen compensatie.

Voorts vroegen de CDA-fractieleden om nadere informatie over de cao-regeling en financiële consequenties voor de pensioenvoorziening bij het ABP.

Het personeel blijft ambtenaar in de zin van de Ambtenarenwet 1929. Er komt dan ook geen CAO. Voor wat betreft de arbeidsvoorwaarden heeft het bestuur de mogelijkheid om de loonontwikkeling in redelijkheid te laten bewegen tussen de overheids- en de marktsector. Bij de onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden wordt derhalve rekening gehouden met hetgeen zich in genoemde sectoren voordoet.

Omdat het personeel ambtenaar blijft, is ook de ABP-wet van toepassing. De pensioenvoorziening verandert bij de verzelfstandiging niet. De te maken afspraken over de arbeidsvoorwaarden geven op dit moment geen aanleiding tot het aannemen van andere financiële consequenties dan de thans bestaande.

Artikel 16

De leden van de CDA-fractie vroegen naar de vermoedelijke samenstelling van de gebruikersraad.

In de gebruikersraad zullen in ieder geval vertegenwoordigd zijn de Koninklijke Notariële Broederschap, de Nederlandse Vereniging van Makelaars, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen. Voor een vertegenwoordiging van de zijde van de consumenten is de Consumentenbond en de Vereniging Eigen Huis gevraagd te voorzien in een lidmaatschap in de gebruikersraad namens beide organisaties.

Artikel 18

De leden van de CDA-fractie vroegen waarom het medezeggenschapsorgaan wel een voordrachtsrecht resp. inspraakrecht ten opzichte van de raad van toezicht heeft (artikel 11, derde en vierde lid) en niet ten aanzien van het bestuur.

Voor de regeling inzake de benoeming van het bestuur en de raad van toezicht voor het Kadaster heeft de regeling inzake de benoeming van het bestuur en de raad van commissarissen van een grote vennootschap model gestaan (BW, Boek 2, artikelen 133 en 158). Voor de vennootschap heeft de ondernemingsraad (vergelijkbaar met het medezeggenschapsorgaan bij het Kadaster) een voordrachts- en inspraakrecht bij de benoeming van leden van de raad van commissarissen. Dat recht heeft hij niet voor de benoeming van het bestuur. Wel kan de raad van commissarissen, indien de algemene vergadering van aandeelhouders het bestuur benoemt, een voordracht ter zake doen.

Analoog daaraan is aan het medezeggenschapsorgaan voor de benoeming van leden van de raad van toezicht een voordrachts- en inspraakrecht gegeven (artikel 11, derde en vierde lid). Aan de raad van toezicht is een voordrachtsrecht gegeven voor de benoeming van het bestuur (artikel 4, tweede lid). Het is vooral de raad van toezicht die vanuit zijn algemene taak voor het functioneren van de organisatie bij de benoemingsprocedure en bij het toezicht op het functioneren van de bestuurders een belangrijke rol speelt. Ik acht het niet aangewezen om ook aan het medezeggenschapsorgaan een voordrachts- en inspraakrecht voor benoeming van het bestuur te geven.

Slot

De PvdA-fractieleden wensten inlichtingen over de stand van zaken met betrekking tot het verzelfstandigingsproces en vroegen of de verzelfstandiging reeds per 1 mei 1994 zijn beslag zou kunnen krijgen.

De voorbereiding van het Kadaster op de verzelfstandiging is intern geruime tijd gaande en verloopt voorspoedig.

Het in 1991 door mij vastgestelde Kadaster Ondernemingsplan (KOP) anticipeert reeds op een zelfstandig bedrijfsmatig functionerend Kadaster. Op basis van het KOP is de interne besturingsstructuur op een meer bedrijfsmatige leest geschoeid en opereert de dienst intern op basis van een baten-lasten-stelsel. Hiertoe is een geavanceerd bedrijfsinformatiesysteem operationeel. Voorts is op basis van het KOP een groot aantal maatregelen ter vergroting van de efficiency genomen. Er is de grondslag gelegd voor een gezonde financiële situatie van de dienst en de ontwikkeling van een positief eigen vermogen dat in de verzelfstandigde situatie noodzakelijk is. In 1992 is verder een reorganisatie doorgevoerd, waarbij het aantal hiërarchische niveaus onder de dienstleiding is beperkt tot drie. De managementfuncties zijn opnieuw vervuld op basis van selectie. Tevens is hierbij gestart met de afslanking van het Kadaster, die in het KOP is aangekondigd. Een ander aspect dat in het kader van het KOP inmiddels ter hand is genomen, is de cultuurverandering, die voor een goed functioneren in de verzelfstandigde situatie noodzakelijk is.

Naast het voorgaande is begin 1993 een groot aantal specifieke activiteiten gestart, die noodzakelijk zijn voor de feitelijke verzelfstandiging. Hierbij gaat het met name om maatregelen die het Kadaster moet treffen ter voorbereiding op de verzelfstandiging. Voorbeelden zijn de ontwikkelingen van een meerjarenbeleidsplan als bedoeld in het onderhavige wetsvoorstel, de opstelling van reglementen terzake van het financieel beheer en de administratieve organisatie, de inrichting van een eigen salarisadministratie en een technische aanpassing van de geldende arbeidsvoorwaardenregeling (in verband met de bevoegdheidsverhoudingen) alsmede andere regelingen. Anderzijds betreft het diverse punten die in het kader van de ontvlechting van VROM geregeld moeten worden. De voortgang bij de uitvoering van al deze maatregelen staat, naar het zich laat aanzien, verzelfstandiging per 1 mei 1994 geenszins in de weg.

De Staatssecretaris van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
E. Heerma